

Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 12 nci maddesinin II nci fıkrası (C) bendinde yazılı (Kurumların serbest ve sözleşmeli avukatları) tâbirinin tefsirine mahal olmadığına dair

(Resmî Gazete ile ilân : 27 . II . 1954 - Sayı : 8645)

No.
1836

Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 12 nci maddesinin II nci fıkrası (C) bendinde yazılı (Kurumların serbest ve sözleşmeli avukatları) tâbirinin tefsirine mahal olmadığına dair Geçici Komisyonca hazırlanan aşağıdaki mazarata Umumi Heyetin 15 . II . 1954 tarihli inikadında kabul edilmiştir. (Cilt : 27 - Sayfa : 182, 183 ve Cilt : 28 - Sayfa : 140, 313: 314).

15 Şubat 1954

Yüksek Reisliğe

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 12 nci maddesi (C) bendinin tefsiri hakkında Çorum Mebusu Hasan Ali Vural ve arkadaşlarının vâkı teklifi Yüksek Meclisin 15 . I . 1954 tarihli oturumunda komisyonumuza havale buyurulmuş olmakla Hükümet temsilcileri huzuriyle yapılan inceleme sonunda :

Teklifte; Emekli Sandığından faydalanacaklar hakkında hükümleri ihtiva eden adı geçen kanunun 12 nci maddesinin II işaretli fıkrasının (C) bendinde (Daimî kadrolarda çalışan her çeşit hizmetlilerin) bu haktan istifade edeceği yazılı olduğu halde; aynı fıkroda bu haktan istifade ettirilmeyeceklerin tadadi olarak zikrolunduğu ve bu arada (Serbest ve sözleşmeli avukatların) da zikredilmesiyle tatbikatta daimî kadroda çalışan aylık ücretli veya maaş karşılığı ücretli avukatların 3499 sayılı Avukatlık Kanununun 5 nci maddesinin tecil edildiği müddet zarfında durumlarının serbest ve sözleşmeli addedilerek tekaütlük ve borçlanma muamelelerinin iptal edilmekte olduğundan maddenin tefsirinin istendiği anlaşılmıştır.

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 12 nci maddesi iki hükmü sıralamaktadır :

1. (I) işaretli fıkroda: Daire, kurum ve ortaklıklar namı altında genel, katma, özel belediye ve diğer müesseseleri saymakta ve son fıkrasında yukarıda yazılı yerlerin hepsine bu kanunda kurum denilmiştir, hükmüyle tadadi olarak kanundan faydalanacakların mensup buldukları hizmet cins ve idarelerini göstermiş bulunmaktadır.

2. Aynı maddenin (II) işaretli fıkrasında : (Kimlerin faydalanacağını) belirtmiştir. Faydalanacaklar arasında (B) bendiyle (Özel Teadül ve Kuruluş kanunlarına göre daimî kadrolarda derece esaslı üzerinden aylık veya ücret alanlar) ile (C) bendinde (Daimî kadrolarda aylık ücretle çalışan her çeşit hizmetliler) kabul edilerek (İş yerlerindeki kapıcı, bekçi, odacı ve benzeri hizmetliler) dâhil kılınmak ve 3173 sayılı Kanuna bağlı (3) sayılı cetvelde yazılı olanlardan (İşçi vasfını haiz olan amele, yol çavuşu... ve kurumların serbest ve sözleşmeli avukatları hariç) tutulmak suretiyle; tadadederek bu kanundan istifade edemeyeceklerini saymış ve istisna etmiştir.

Aynı maddenin (F) fıkrası da : (Kuruluş kanunları gereğince aylıklı kadrolarda ücretle çalıştırılanları) Emekli Sandığı Kanunundan faydalanacaklar arasında göstermiştir.

Devlet dairelerinde çalışan avukatların vaziyetlerine gelince :

4353 sayılı Maliye Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Umum Müdürlüğü Teşkilâtına... dair Kanununun 36 ve muvakkat 1 nei maddeleri hükümlerine göre :

1. Maaşlı müşavir avukatlar;
  2. Maaş karşılığı ücretli avukatlar;
  3. Maaşlı veya ücretli avukat kadrosu verilmesine imkân bulunmayan yerlerde ücreti muhakeme masrafı tertibinden verilmek üzere; serbest ve mukaveleli avukatlar;
- İstihdamı derpiş edilmiştir.

Yukarda 1 ve 2 numaralarda zikri geçen avukatlar; daimî kadroda aylık maaş veya ücretle çalışan müşavir ve avukatlar olup bunların tâyin, terfi ve mezuniyetleri Barem ve maaş kanunları dairesinde yapılmakta ve bunlardan bâzılarının dairelerince hariçten iş almalarına müsaade edilmesi 3499 sayılı Avukatlık Kanununun 5 nei maddesinin mütaaddit kanunlarla tevil edilmiş olmasından doğma hususi bir dâva almak salâhiyetinin tanınması ve bu hakkın 1 . III . 1951 tarihinden itibaren kaldırılarak bu gibi avukatların ancak maaş veya ücretleriyle vazife görüp hariçten dâva kabul etmemek suretiyle memur sıfatında kalmış buldukları açıkça belirmiş bulunmaktadır.

Bu gibi maaşlı veya maaş karşılığı ücret alan ve kadrosu bulunan bu avukatların 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 12 nei maddesinin I işaretli fıkrasında yazılı; daire, kurum ve ortaklıklardan her hangi birisinde kadro karşılığı vazife görmekte bulunması ve II işaretli fıkrada daimî kadrolarda aylık ücretle çalışan her çeşit hizmetliler veya kuruluş kanunları gereğince aylıklı kadrolarda ücretle çalıştırılanlar meyanına dâhil bulduklarından bu gibilerin mezkûr kanundan faydalanacakları kanunun açık hükümlerinden anlaşılmalıdır.

Yukarda 3 neü kısım olarak gösterilen (serbest ve sözleşmeli avukatlar) a gelince; bu gibilerin 4353 sayılı Kanununun 36 nei maddesi gereğince maaşlı veya ücretli avukat kadrosu verilmesine imkân bulunmayan ve ücretleri muhakeme masrafları tertibinden verilen ve ancak mukavele ile kendilerine muayyen işlerin muayyen zamanlarda gördürülmesini sağlayan avukatlar olduğu ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 12 nei maddesi II nei fıkrası (C) bendinin sonunda zikri geçen (kurumların serbest ve sözleşmeli avukatları) ibaresinin bu nevi avukatlara şâmil olup; mezkûr madde gereğince bunların daimî kadrolarda aylık ücretle çalışan hizmetlilerden hariç ve Emekli Sandığı Kanunundan faydalanacaklar arasında istisna edilenler meyanında tatat edilmiş olduğu sarahatle anlaşılmalıdır.

Netice :

5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununun 12 nei maddesinin (C) bendindeki istisnalar arasında yer alan (serbest ve sözleşmeli avukatlar) tâbiri; yukarda izah edildiği üzere kurumların mukavele ile istihdam ettiği ve akdî münasebetten muayyen iş veya zamana bağlı dâvaları gören, memur ve müstahdem haklarından istifade etmeyen avukatların durumunu istihdaf eylediğinden ve aynı kanunun geçici 65 nei maddesiyle de 12 nei maddenin II işaretli fıkrasında gösterilenler ve (F) fıkrasıyla ücretleri bütçelerin masraf tertiplerinden alınmakta iken bir kanunla sürekli ücretli hale getirilen veya ücretli iken aylıklı yapılan kadrolarda geçen müddetler için borçlanılacağını da kabul elyemiş bulunmakla kadro karşılığı maaş veya ücret alan avukatların Emekli Sandığı Kanunundan istifade etmeleri kanunun açık ve sarih bulunan metin ve maksadı karşısında 12 nei maddenin tefsirine mahal olmadığına karar verilmiştir.